

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál.

LAPVEZÉR:
MATOLAI ETELE.

POLITIKAI FŐMUNKATÁRS:
DR. BÚZA BARNA.

Előfizetési ár:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona. Negyed-
évre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Hirdetéseket a legulányosabb árban közlünk.

A bank.

T. olvasóink nagy része talán már úgy megunta a bankkérdést, hogy a cím láttára el is löki lapunkat, vagy a földhöz vágja. Lehet igaza, a kit nem érdekel; de mi nem tudjuk megenni, sőt nem szabad azt megennünk. Vagy azt mondják, hogy már annyit irtunk róla, hogy a kérdés annyira ki van már merítve, hogy felesleges több szót ejteni róla? Nem úgy van Uraim! Ha nagy érdek van fűzve egy nagy kérdéshez, ha nagy igazság mellett harcolunk, — arról sohase lehet sokat beszélni, soha se sok a mit mondunk róla. C. Connel a nagy ír agitátor, midőn szemére vetették, hogy minden beszédében ismétli önmagát, — azt mondá, hogy az igazat mindig újra meg újra kell mondani, hirdetni, míg mindenki elhiszi. Így vagyunk mi is a bankkal. — Es épen, midőn kenyértörésre kerül a dolog, midőn rövid nap a felett kell a képviselőknek szavaz-

Az ujhelyi hegyekről.

Örömmel üdvözlöm dr. Czirbusz Géza urat, midőn a Hegyaljával s ebben a mi hegyeinkkel is foglalkozik. Hogy éi is hozzá szótok, oka az, hogy a „Heeske” és „Dörzsi” neveket a szlávoknak akarja adományozni (a folyó hó 20 án megjelent 15 sz. tárcájában) én pedig nem akarom átengedni.

A Dörzsiokről azt mondja, hogy „dröz desz ó szlávban erdő, driuso (gót) hegylejtő”. Hát kérem, mi az az ószláv nyelv, — azt nem ismerem, de ismerem az élő szláv nyelv néhány ágát, egyikben sem ismerem a Dörzsi szóhoz hasonlót, de az abban előforduló ő hang is kizárni látszik a feltevést, mert egy szláv nyelvben sincsen ő hang. Ez azonban hagyján.

De már hogy a „Heeske” nem tót, de valóságos magyar név, az csak világos, mert nem egyéb, mint a „Hegyecske” név összevonva. Azt sem látom át miért kellene a „Zsolyomka” név gyökerét az orosz nyelvben keresni.

nio, teljesítik e a közös bank kérelmét, meghosszabbítják-e Magyarország részéről is szabadalmat vagy sem: akkor legkevésbé szabad hallgatnunk, akkor leggyakrabban, akkor dörgő szóval kell hangoztatnunk, hogy *nem!* semmi esetre sem!

Epen ezért nagy örömmel és élvezettel olvastam legújabb számunk vezércikkét, a mely főleg az u. n. 67-esek ellen irányul, a kik *állítólag* — de talán csak is állítólag — fel akarják tartani a bankközösséget és az említett cikket öket akarja nagyon helyes, kitünően megírt érvekkel megtéríteni.

Szívesen és örömmel elolvastam a cikket, üdvözlöm íróját és reményem — nem veszi rossz néven, ha kitünő érveihez még egygyel járulok, szerény megjegyzésem szerint a legnagyobb.

Hogy a külön bank anyagi jólétünk emelésére van hivatva — kivált majd a külön vámtörlettel való együttműködésében,

Ha már úgy is kezembem van a toll, legyen szabad még egy két megjegyzést tennem.

Az ujhelyi „Magos hegyet” nem csak az Ujhelyiek nevezik így és nem „Magasnak”, de az egész vidék „magos”-nak mondja, a mi más vidékeken és az irodalmi nyelvben „magas”. Ezt a hegyet 510 méter magasnak mondja Siegmeth Károly barátom nem 514-nek, de a Tokaji hegyet a „Kopasz” 549-nek, tehát nem csak 2 méterrel nagyobbak. Kinek van igaza — nem tudom, mert voltam ugyan mind a kettőnek a csucsán, az Ujhelyin többször is, de nem mértem.

Azt mondja továbbá dr. Czirbusz Géza ur, hogy az Ujhelyiek mintegy 4 kilométer hosszúságban városunkat a Magoshegy lejtőjére építették: tehát a város felett levő Szárhegy, Sátorhegy és Várhegygyel a Magoshegyet egynek veszi, vagyis amazokat mintegy beolvastja a Magoshegy elnevezésbe és ebből még azt is következteti, hogy helyesebb volna a várost Magosalja

arról én is meg vagyok annyira győződve, hogy ezt megcáfolatlanul tartom, de látjuk, hogy ellentelünk e felett is vitatkoznak, ezt tagadják. Tehát a kérdés szerintök disputabilis. Lehet olyan is, a ki nem kívánja, hogy hazánk a szó teljes értelmében igazi állam legyen, — jó neki így is, a kétféle sas szárnyai alatt — izlés dolga. — De alig hiszem, hogy lámpással keresve is találhatunk olyant, a ki azt állítaná, hogy *igazi állam* az, mely közvagyonával a nemzet-gazdaság terén és közpénzével nem maga rendelkezik, de közösségekben él egy más országgal, kötvén intézkedéseiben egy más országhoz. Az ilyen ország lehet egy állam-szövetségnek tagja — több kevesebb autonómiával né mely belügyeiben — de *önálló állam nem lehet*. Ezt már nem csak megcáfolható, de még vitatható kérdésnek sem ösmerhetem el.

A ki tehát nem akarja a külön önálló magyar jegybankot,

mintsem Sátoraljujhelynek nevezni. A valóságban azonban úgy látjuk, hogy amint a tetőkön megkülönböztetve látjuk a Várhegyet, Sátorhegyet, Szárhegyet (hibásan kopaszkat) a Magoshegytől úgy látjuk megkülönböztetve mind ezen négy hegy lábát is, a melyeken a város épült. A Magoshegy lábán épült Ujhely felvételől az utolsó pótrától a Zsolyomka patakig, innen a tűzoltó tanyaig a Szar. egyházban, a tűzoltó tanyától pedig a „Gyilkos” koremszög csakugyan a Sátorhegy lábán vagyunk, a mi még a kolduskut melletti kis patakon is túl esik, az a Boglyoska és a Várhegy lábán esik. A ki engem szíves meglátogatni, szemmel látja, hogy a Sátorhegy alatt vagyunk.

Siegmeth Károly sem tekinti a többi Ujhelyi hegyeket a Magoshegy oly egyszerű melléknyulványainak, a melyek a Magoshegy összefoglaló neve alatt elenyésznek. Az ő véleménye szerint azonban eredetileg ezek a Magoshegygyel együtt képeztek egy tűzhányó

nem akarja pénzügyeinkben más-tól független önrendelkezési jogunkat, az beéri azzal, hogy hazánk a mozaik-szerűen összetakolt monarchia egyik táblácskáját képezze és nem akarja, hogy hazánk igazi állam, igazi ország legyen. Ezt pedig én a 67-esekről sem akarom elhinni.

Reményem tehát, hogy ha még eddig nem vagyunk is *mindannyian* egy táborban, — az ellentétben igaz magyar embert nem igazi meggyőződés, csak vagy önérdék vihetett s az ilyenekkel nem állunk szóba; vagy a kislelkűség, mert félnek valakitől, félnek jobb meggyőződéseket követni. Ezeknek azt mondjuk: ne féljete, gyertek közénk, sokan vagyunk, megvé-dünk.

Igaz magyar embernek a közös bank szabadalmának meghosszabbítására szavaznia nem szabad. Önálló külön magyar nemzeti jegybank for ever!

Matolai Etele.

hegyet, a melynek cratera a mostani Szárhegy helyén nyílt meg s a Szárhegy annak hányadékából kihányt kőszálából alakult. De ez oly régen volt, hogy arra mi már nem emlékezünk.

A mit a szerző „hólyagos mogyoró”-nak neve, mihaigy-mogyorónak mondjuk: ebből van a „Hajagos” (nem hólyagos) hegy elnevezés is.

Hogy a kilátás a Magoshegy csucsról eléggé tetszős, mi is aláírjuk. De a ki épen a kilátás élvezetért akar egy hegytetőre fáradni, ajánlatosabb a különben sem sokkal kisebb Sátorhegyre mennie, mert erről kevesebb fáradság után jóval nagyobb terjedelmű kilátást talál különösen a síkságra, a nagyalföld itteni kezdetére.

Hogy a Tokaji kopaszról, vagy — mint dr. Czirbusz Géza ur mondja — a Tokaji Nagyhegyről még nagyobb szerű az általa olyan érdekesen leírt kilátás, az nagyon természetes.

Matolai Etele.

Állami vagy m. á. v. nyugdíj jogosultságai bíró tisztviselők legkedvezőbb feltételek mellett kölcsönt kaphatnak kezesek nélkül is. Régi kölcsönök konvertáltak.

Bővebb felvilágosítással szolgál és ezen ügyet díjmentesen intézi KELETI JENŐ az Első Magyar Általános Biztosító Társaság sátoraljujhelyi főügynöksége.

A kölcsönösszeg esetleges utalványozása után sem fogadunk el semmiféle díjazást.

Sátoraljujhely virágváros.

Nem tudom a teremtő hanyad nap teremtette a virágokat; de azt tudom, hogy virág nélkül pusztá lett volna a földteke. Hiszen az a milliárdnyi apró tarkaság, a mely a rengő buzakalász s zöld pázsitu rét között kikandikál s a legmagasabb éjszakai a hegyek havas csúcsáig is felhúzódik, az az ezernyi színben pompázó tarkaság, az ékesíti e komor rögöt.

Most hogy virágok vannak, alig is bírjuk elképzelni milyen lenne e földteke virág nélkül, nem is bírjuk értékelni annak hatását kedélyünk, lelkületünkre.

Már a kis gyermek öntudatlanul nyúl a színes virág után s ha az iskolás gyermeknek — a mi a mai tanítás mellett bizony ritkán történik meg — alkalma nyílik a szabadba kimenni, első dolga letépni a kezéjébe akadó virágokat, hogy felvirágozva magát, hatalmas esorokkal felékesítve büszkén térjen haza.

A szerelmes virágot ad ideáljának s arra bizza, hogy elmondja mind azt, mire ő képtelen. Van e esküvő virág nélkül, a menyasszony narancs virága s a koszorús leányok tarka csokrai kértté varázsolnak egy-egy esküvőt s hallottainknak bucsú után ján virág-koszorút küldünk.

Virágot helyezünk szobáinkba dísznek, virágot asztalainkra nagyobb ünnepélyek alkalmával. Virág a bal termék éke s a női ruházat díszé. Alig van női kézi munka, melyben a dísz ne virág lenne; falaink festése, a szőnyegek, képeinken mindenütt ott van a virág.

S e virág szeretete nem csak az intelligenciában van meg, de a pórnpében is. A falusi ripók virágot tűz kalapja mellé, muskátillal imakönyvében meg a leány templomba s a faluban alig van egy-egy valamire való ház a hol mályva, rózsza, egy orgona bokor ne lenne, pedig hát ő a szabad természet ölében úgy is a virágok között van és a között éli le életét.

Az ember színe, egész lényéössze van forrva a virággal s majdnem merném mondani a költővel:

A virág s erény, egy atyai gyermek. Ki a virágot szereti, rossz ember nem lehet.

A külföldön ezt hamarabb belátták s eltekintve a déli vidékeket, hol a természetes klíma segítségül jön a kertésznek, különösen Németország s Hollandia valóságos kultúr csinált a kertészetből. Azokra appellálók, kik valamikor — különösen kisebb Német és hollandi városokban jártak, mily bájos, mily igazó, mily szemet s lelket gyönyörkűdítő a virág pompa, melyet kifejtének,

Halle, Jena, Heidelberg és a többi városkák igazi kert városok.

Utazásom közben megismerkedtem egy hollandi posztgyárossal, ki soha, egy nap el nem mulasztotta, hogy gomblyukába virágot ne tűzzön. Elmondotta miként kedveltette meg gyára alkalmazottáival

a virágokat. Ősszel az összes alkalmazottak között kiosztottak virágokat, melyeket megjegyeztek s melyeket tavasszal elkellert hozniok s a szépen gondozott virágok tulajdonosai jutalmat kaptak. Ma nincsen egy alkalmazottja, kinek ablakát a legszebb virágok ne díszíték. Melesleg jegyzem meg, hogy kocsisának 200 márkát ad egy évre, hogy mindig friss virág legyen gomblyukában.

Ha a szabad természet lakója vágyódik a virág után, mennyivel inkább hat annak a városi embernek lelkületére, ki a házak köztömkelege között lakik. Egy-egy bevirágozott, be zöldített köztér olyan a munka s gondokból elesigázott lakóra, mint egy óázis a Saharában s az ablakok százaiból le tarkáló ezernyi tarka virág, valóságos felüldítőleg hat s széppé, vonzóvá, derűssé váraszol egy várost s izléstünkre fejlesztőleg hat.

Bécs impulzust adott Pestnek, s Pesten mozgalom indult meg az utcáknak, erkélyek és ablakoknak virággal díszítésére s Pestről átcsap e mozgalom a vidékre. Csak e napokban olvastam, hogy Kassán szépművészeti bizottság alakult, mely avirág-szeretet meghonosítását is előtűzte ki. Hódoljon Ujhely is e szép dívatnak, ne csak kalapjukon s kabátjukra tűzve hordják a nők a virágokat, de mosolyogjon le az minden ablak, minden erkélyről; öltöztesük föl virág díszbe kopott hazainkat, hisz oly kevésbé költséges, kevésbé fáradszó s oly igen nagyon szép az. Egy-két lakóban már most meg van az érzék, mily feltűnők, mennyire szembeötlenek virágos ablakok s erkélyek. A városnak össetek sok száz virága marad meg, ossza ki azt ingyen, szaporítsa a házak díszítésére alkalmas pelargonimokat, sőt jutalmazza meg azokat, kiknek legszebb virág díszük lesz, s így Ujhely rövid időn szemet lelket gyönyörkűdítő virágváros lesz.

Dr. Hornyai Béla.

MEGYE ÉS VÁROS.

Közigazgatási bizottság ülése. Zemplénvármegye közigazgatási bizottsága I. hó 8-an delejött tartotta március havi ülését *Dokus Gyula* alispán elnöklése alatt. A bizottság először az alispán február havi jelentését tárgyalta. A jelentésből közöljük a következőket: Bálint János madi jegyzőt 50, Mausk György hercegekné jegyzőt 10 korona pénz-bírsaggal sújtottak fejelemi uton, Stefan János kistarkányi körjegyző fejelemi ügye pedig most van elbírálás alatt. Február hó folyamán Zemplénvármegyében 228 véség es bűneset, 224 kihágás fordult elő. Ebből 70 véség testi sértes 62, lopás 70, gyújtogatás 12. Sátoraljujhely r. t. városban 16 véség és 20 kihágási esett fordult elő. Amerikába kivándorolt 525, visszatért 76 egyén. Február hó folyamán összesen 1046 utlevelet adtak ki. Az amerikai kivándorlások rohamos emelkedése a zugügyökök aknamunkájának az eredménye. Az adó-követések még mindig folyamatosan

vannak, a fősorozások 9 én vették kezdetüket. A mezőgazdasági állapotok általában kielégítőek, a közgazdálkodás menete rendez. Az alispáni iktatóba február hó folyamán beérkezett 2422 ügydarab, hátrálék nincs.

Ezután a referensek jelentései követték, melyek a pénzügyigazgató jelentésén kívül csekély fontossággal bírnak. A pénzügyigazgató jelentése szerint február hó folyamán állami egyenes adóban 390, 772 kor., haddijban 774 kor., jogilletékekben 116,114 kor., fogyasztási adóban 847,940 kor. folyt be. Bejelentette a pénzügyigazgató még, hogy a korcsmái jogok megszerzése, illetve megvonása iránti intézkedések folynak és hogy az erről szóló részletes jelentését a munkalátok teljes befejezése után terjeszti majd elő. — A pénzügyigazgató eme nagyfotossága jelentésével térszűke miatt csak jövő számunkban foglalkozunk.

Végül megemlíteni kívánjuk még, hogy e gyűlésen a közigazgatási bizottság szakreferenseinek a száma emelkedett amennyiben a belügyminiszter legújabb rendelete értelmében a törvényhatóságok főállatorvosai mint szakelölők ezennel rendeztjai a közíg. bizottságnak. Rév és Z. György t. v. hatóságai állatorvos a re. delet értelmében tehát már részt vett a közíg. bizottság ülésén.

A bizottság ülése déli 12 órakor ért véget.

(Megemmisített tisztújító közgyűlés. Az ipartestület 1907-évbem megtartott tisztújító közgyűlését a város tanácsa most újabb megemmisítette. A megemmisítő határozat rendelkező része a következő:

A tanács a felebbezésnek helyt ad s a sátoraljujhelyi általános ipartestület által 1907. évi február hó 24-én tartott közgyűlést s az azon hozott az 1906. évi zárszámadás és vagyon mérleg elfogadása, s a fementvény megadása, az 1907. évi költségvetési előirányzat tárgyaiban hozott határozatokat megemmisíti, a megjelölt választásokat érvénytelenek nem kimondja s egy újabb közgyűlést összehívását elrendeli s ennek dr. Buza Barna újonnan kinevezett iparhatósági biztos meghívásával mellett leendő megtartásával Farkas Andor arvaszéki ülönököt megbizsa s a közgyűlés tárgyaival: 1, az 1906. évi zárszámadás és vagyon mérleg elfogadása, 2, az 1907. évi költségvetés megállapítása, 3, az előjáróság elnökének és tagjainak, 4, számvevők megválasztását kintzi.

Székes Imre iparhatósági megbízott és Gathy Géza ipartestületi jegyző ellen a panaszt B. és C. pontjaiban foglaltak tárgyában intézkedés tételének szükségét nem látja fenforogni s így a fejelemi eljárás el nem rendel.

Ezen véghatározat ellen 15 nap alatt beadandó és Zemplén vármegye Alispánjához címzendő felebbezésnek van helye.

SZÍNHÁZ.

Az első impresszió.

— márcz. 10.

Szombaton este vette kezdetét a tavaszi színi szezon. Fájdalmas impressziók rezegtek végig már a nyitányon; Polgár Béla halálának híre ép akkorra ért a színházba, mikor véglegesapott a nézőtérén egy könnyű,

eleven Strausz keringő. És az első impressziókat meglapta és elcsitított minden ellenvetést, mit a bemutatkozó előadás hívott ki, az a szomorú fordulat, mely Polgár Béla halálával újabb bizonytalanságok elé állította a színtársulatot.

Kemény és mindvégig objektív írásokban mutattunk rá már a múlt szezon során azokra a hiányokra, amiken esett szét eddig Polgár Béla minden becsületes, művészi igyekvése. Kicsinyes motívumokat nem toltunk föl kiindulási ponttúl és mindig számot vetettünk a lehetőségekkel, amikor szóvá tettük a múlt szezon hiányait, értékekben való meddőségét. A színtársulat újabb való rekonstrukciója anynyiból állott csak, hogy *Kállay Jolán* vette át a vezető szubrett szerepét. Ez azonban csak a szubrett-kérdés megoldását jelenti és nem bizonyít a gyökeres, az igényeinknek megfelelően megkövetelt egyéb reorganizáció mellett. Készséggel honoráljuk azt a sokatjelentő színpadi értéket, mely a *Kállay Jolán* szerződésével hozza közelebb a publikum érdeklődéséhez a színi szezon; azonban magának *Kállay Jolán*nak a szerepeltetése nem elégséges ahhoz, hogy a színtársulat sikeresen birkozhassék meg az igényeinkkel. Nem kergetjük a dizszonanciát és helyet is fogunk adni írásainknak azoknak a tisztán szubjektív szempontoknak, melyek egy szomorú fordulat — a Polgár Béla halála kapcsán — kíváncsoknak tollhegy alá. Azonban — minden kötelelő részvét mellett is — meg kell őriznünk ennek a rovatnak tárgyiaságát és ilyenformán csak a hang tompulhat, amikor már a színi szezon értékeinek kommentálásáról esik szó.

A szombat esti előadás — egy dívatjamult operett, a *Tavas* ment erősen közepes ház előtt — teljesen kívül esik minden komolyabb mérlegelésen. A színpadon végig repkedett az igazgató halálának híre és leverten, könnyes szemmel morzsolta le a darabot a társulat. *Szives* színpatiakkal fogadta a közönség *Kállay Jolán*t, kinek művészeté ugyanolyan decens és finom veretű maradt, mint a milyennek ősmerték meg egy régebbi színi szezon során. A vasárnap esti előadás már gyorsabb, elevenebb ritmusban lendülő és elejétől-végig kizozta a *Piros* bugyelláris minden tőrül metzetten magyar édes-bus poezisét. Mindkét estén a társulatnak még a műtből ősmert vezető erői viték a főbb szerepet és sok igyekvéssel állottak a közönség elé. Mind a két estén azonban ott érzett az a fájdalmas, a direktor halála fölötti levertség, melyben kézségesen osztozott a társulattal a publikum.

Ne essenek hát sulyra — a szezon értékeinek megkörvonalozásánál — azok az impressziók, amelynek az első két előadással jártak. A közönség ne igazodjék ezekhez az impressziókhoz, karolja föl és támogassa a társulatot, ha az nem a

Vizvezetési és csatornázási berendezéseket jutányos árban; házi vízvezetékek jókarban tartását csekély évi díj mellett vállalok. Új berendezéseket részletfizetésre is eszközölök.

Magam a nagyérdemű közönség b. pártfogásába ajánlva, maradok kiváló tisztelettel:

FACINI QUIRINO Sátoraljujhely Andrassy-utcza 42. szám.

mindanyunk részvételével akar majd kereskedni, de művészi becsülettel, igyekvően azon lesz, hogy a közelmúlt sok széjjel-ronyolt illúzióját megfóhassa.

Izrael. Kedden este Bernstein oly sokat emlegetett drámáinak: az Izrael-nek premierje volt. E darabban sokat foglalkozott a fővárosi sajtó és így érthető az a nagyfokú érdekfőzés, amellyel a közönség e darab elé nézett. Nem kívánunk a darab részletes bírálatába bocsátkozni, de kénytelenek vagyunk konstatálni, hogy azok, akik valami rendkívülit, valami nagyszerűt vártak, — nagyon csalódtak. Bernstein egy egyszerű családi jelenetben kívánt megrajzolni egy korkérdést: az antiszemizmust, de fáradsága meddő maradt. Kaptunk azonban e helyett egy erőltetett jelenetekkel teltőléműt családi drámát, melyet csupán Bernstein művészi zsenialitása tudott némileg hatásossá, érdekesítővé tenni. A darab meséje az, hogy Clare hercege, az antiszemita mozgalom egyik vezérfője a casinóban inzultálja Guttlieb Jusztint és kényszeríteni akarja, hogy a casinóból rögtön lépjen ki. Az inzultusért Guttlieb elégtételt kér a hercegtől, de ez meg nem történhetik, mert a herceg anyja végső kétségbeesésében bevallja fiának, hogy Guttlieb az atyja. A herceget ez a vallomás teljesen megtöri és a halálban keres enyhülést.

Mind ez természetesen Bernstein mesteri tollával egypár hatásos jelenetben van megrajzolva. De ezt az egynehány hatásos jelenetet is majdnem teljesen elejtették színészeink. Egyedül Harmath Zseni állta meg a helyét díszretné méltóan a herceggasszony nehéz szerepében. Magas Béla és Szörgh Gyula sehogyszem tudták magukat beleélni szerepeikbe és így történhetett, hogy a leghatásosabb jelenetek minden hatás nélkül estek el. Ugyanezt mondhatjuk Bátorosról is. A közönség elnehezelt fogadta a szereplők sikertelen igyekvését.

Felhívás!

A magyar nemzet legnagyobb ünnepét, a szabadság és egyenlőség születésnapját,

márczius tizenötödikét

az igaz hazaszeretet meleg érzésével kívánjuk az idén is megünnepelni.

Ennek az ünnepnek méltó megünnepelését kérjük fel városunk polgárságát.

Hogy a megélhetésért való súlyos küzdelmeknek mai megnehezdedett időszakában a dolgozó polgárság munkanapot ne veszítsen, az ünnepet

márczius 14-én

vasárnap tartjuk meg és pedig délelőtt 9 órakor a r. kath., 10 órakor a ref. és 11 órakor az izr. templomban tartandó istentiszteleten való részvétellel, majd fél 12 órakor a városi színházban nyilvános polgári ünneppel, este 8 órakor pedig a vármegyeháza nagytermében társasvacsorával.

Minél nehezebb küzdelmeket kell a mai válságos időkben állami önállóságunk csak egyik részletének megvalósításáért is vívni, annál szükségesebb, hogy a nagy idők emlékezeténél találkozzunk felekezeti és foglalkozási különbség nélkül, szorosan egyesüljünk hazánk javának önzetlen szolgálatára.

Jöjjön el azért minden jó magyar ember!

Sátoraljai helyi, 1909. évi márczius hó 2-án.

Magyaros üdvözléssel:

Dokus Gyula.

Buza Barna,

Kincsesy Péter.

HIREK.

Polgár Béla.

Szombaton este ép gáláns, könnyű lendüléssel csapott föl a színházi zenekarból a Strauss muzsika, amikor híre futott a nézőtérre, hogy Polgár Béla szinigazgató meghalt. Váratlanul jött a szomorú hír. Elete delét járta Polgár Béla, hatalmas, erős férfi volt, akit sehogyszem tudott megtörni egy fájdalom, hosszúra nyúlt betegség. Szombatra azonban végzett vele. Es ráosztotta a sors Polgár Bélára azt azt az utolsó szerepet, melylyel ketté szakadt egy tarka, becsületesen végigvitt komédiás élet.

Mindenütt, ahova csak ért a szombati esti szomorú hír, őszinte részvétre talált a Polgár Béla halála. Munkás, nemes akaratu ember volt; egy hosszú életen át, odaforrott minden lelkesedésével, minden szép, férfias hitével a színpadhoz. Es mindvégig úgy vezette a színpadot — annyi rajongással, annyi bizó, reménykedő hittel ezt a csillogóra festett világot — mint ahogy szeretjük az első ideálunkat. Mindannyiunk szimpátiáját meg is szerezte és nagyon sok szembe odalopódzott a színház nézőtérén szombaton este egy-egy könnyesepp, amikor megjött a szomorú hír.

A magyar színészet reneszánszában jelentős, sokatértő szerepet vitt Polgár Béla. Megőrizte a régi színpad sok szép, nemes hagyományát; telve is volt a munkássága a magyarság szeretetével. Régi, érdemes katonája esett el véle a vidéki színészetnek.

*

Élete.

Böttger Polgár Béla 1860-ban született Révkomáromban. Fiatal, ügyszólván gyermekkorban lépett a színi-pályára és mint kardalos indult neki az igazi „cifra nyomorúságnak”. Tehetsége azonban csakhamar kiemelte a karból és rövid idő alatt már mint önálló szerepkört betöltő színész igyekezett, hogy mint az ország egyik legnevesebb operett buffója tegye nevét feledhetetlenné a magyar színészet történetében. 22 éve, hogy önálló szerepkört betöltő színész. Színészkedése ideje alatt az ország legelső társulatainál működött és igazgató-sága előtt a pozsonyi színház művezető főrendezője volt. 17 éve igazgató. Ez idő alatt bejárta az ország nagyobbik felét, mindentűrt hirt, dícsőségeit aratta a magyar színészetnek. Legutóbb a sátoraljai ujhely — munkácsi színikerület igazgatója volt — ahová az erdélyi első kerületből jött — és hogy itt milyen közbecsülésnek örvendett, — annak szemtanúi voltunk mindnyájan akik figyelemmel kísérték az igazgatása alatt állott társulat működését.

Betegsége.

B. Polgár Béla betegségét egy utazás alkalmával szerezte. Egyszer midőn társulatával Esztergomba igyekezett, mindenestűl a Dunába fordult. Azóta folyton betegkedett asthmátikus bántalmi voltak. Ez a betegsége azonban nem tudta megtörni ezt a hatalmas, erős száll

embert. Legutóbb mikor Pesten volt, hogy az ujhelyi színészezt előkészítse, az után agyszélhűdés érte. Akkor a mentők szállították lakására. Néhány napig feküdt Pesten, de alig, hogy valamivel könnyebben érezte magát, vonatra ült s társulatához, Munkácsra utazott. Megérkezése után rögtön otthon ágyba feküdt másnap beállította magát a kórházba. Több fel sem kelt. Halálvívódása mintegy 6 napig tartott. Halála szombaton este 1/4 8 órakor következett be.

Temetés.

Ritkán tapasztalt óriási részvét mellett ment végbe B. Polgár Béla temetése f. hó 8-án d. u. 3 órakor. Munkács város szinügyi bizottsága és egész intelligenciája és társulat valamennyi tagja kísérte utolsó útjára az életében oly szimpatikus, kedvelt szinigazgatót. A koszorúk valóságos erdeje borította a koporsót, melyek között ott voltak: az orsz. színészeztület, a munkácsi, valamint az ujhelyi szinügyi bizottság, a színtársulat, valamint a direktor volt tisztelőinek hatalmas koszorú.

A temetési szertartás a munkácsi közkötházban folyt le, a honnan beláthatatlan kocsisorban kísérték örök nyugvó helyére B. Polgár Bélát. A temető előtt a munkácsi cigányzenekar várta a gyászmenetet és bus halotti indulók hangjai mellett kísérték a sírig. A sírnál a színházi zenekar gyaszindulója fogadta az örök nyugalomra tért szinigazgatót. Itt tartott búcsubeszédet a társulat nevében *Szőegyh Gyula*. A bohém-lelek minden fájdalma atrezett ezen a beszéden, mely bizonyítéka volt azon nem mindennapi ragaszkodásnak, mellyel színészei valósággal gyermekeként csüngtek igazgatójukon.

A társulat karénekének hangjai mellett eresztették a sírba a koporsót. A színesztemetésekről oly nagyon ősmert „Mért oly borus” kezdetű galszárdal akkordjaival vettek utolsó búcsút volt igazgatójuktól a társulat tagjai.

Csalán krónikája.

B. Polgár Béla

Az irigy halál,
A világ színpadának igazgatója,
Sok örömteli élet
Alnok megrottója,
Hogy letépte fejedről
Papir koronád
Es elnémította, kacajra teremtett
Mosolygós szád
Jó öreg Nagy István megsiratunk
[téged,
Ki oly sokszor megrikattad néped.

Ünnep előtt.

A záptojásnak felszököt az ára,
Mert munkás elvtársaink
Készülnek erősen márczius havának
Szentelt idusára.

Az eszmei pályázat.

Az eszmei pályázat eredménye fényes
Csak a kivitele rémségesen kényes
Mert sohasem találunk olyan jó bo
[ondot
A ki ott javitson, ahol az elődje
Már mindent elrontott.

Izrael.

Izrael volt e héten repertoáron
Kapkodták a jegyeket minden pén
[zen, áron
Hogy a publikum miért volt ily lázba
Keresd okát annak
A statisztikába.

— **Bírószági kinevezés.** A király *Barna Pál* sátoraljai helyi kir. törvényszéki jegyzőt az ungvári járás-bírószághoz albiróvá nevezte ki.

— **Kinevezés.** A földmívelésügyi miniszter *Ufalussy Mihály* helybeli m. kir. erdőmestert a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsossá kinevezte.

— **Pénzügyi kinevezés.** A pénzügyminiszter *Wolf Béla* sátoraljai helyi pénzügyi irodatisztet jelenlegi alkalmazása helyén való meghagyása mellett a X-ik fizetési osztályba sorozott pénzügyi irodatiszté kinevezte.

— **Halálozás.** Özv. *Sinai Lipótné*, szül. *Waldmann* Nettó f. hó 9-én 72 éves korában elhunyt. Temetése ma délután 4 órakor volt. Az elhunytban *Sinai Jakab* iparfelügyelő édesanját gyászolja.

— **Neogrady Antai képkiallítása** f. hó 8-án d. u. 5 órakor nyílt meg a vármegyeháza főispáni kistermben. A művészi értékű, jótékony-célú kiállításról térszűke miatt jövő számunkban hozunk részletes ősmertetést.

— **Elmaradt teászur.** A helybeli izr. négylet elnöksége ez uton adja tudtára a közönségnek, hogy a f. hó 14-ikére tervezett zsúr elmarad.

— **25 év.** Dr. *Thoman Dávid* a „Felvidéki Hirlap” e heti számában vezércikkben méltatja *Lengyel Samu* a homonnai izr. iskola igazgató-tanítóját, aki a jelen tanév végével tölti be tanítói működésének 25 ik évfordulóját *Lengyel Samu* nagyképzetségű, lelkiismeretes és lelkes tanító, kinek vezetése alatt a homonnai izr. iskola a kulturának; de különösen a magyarosodásnak erős vára lett. Nem kisebb érdemeket szerzett negyedszázados működése alatt az iskolán kívűl, a társadalmi életben, hol igazán méltóan töltötte be helyét és a tanítói névnek tiszteletet szerzett. A homonnai izr. hitközség bizonyára örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy a nevezetes évfordulón közszereletben álló igazgatója iránt háláját és ragaszkodását megfelelő módon nyilvánítsa.

— **Házasság.** *Vajda Izidor* homonnai tanító f. hó 7-én esküdött örök hűséget *Revsz Imre* kassai tántanító leányának, *Eteikának*.

— **Magyar lapokat gyalázó plébános.**

E cím alatt lapunk legutóbbi számában megjelent hírdnkre *Gá y János* plébános a következő nyilatkozattal válaszol: A „Felsőmagyarországi Hirlap” f. é. márczius hó 6-iki számának napi hírei közt egy közlemény jelent meg, mely engem hazafias érületemben mélyen sért. A valóságnak megfelelő tényállást következőben adom elő. A *Gálszécsi Casinó* ez évi közgyűlésén egy tag a „Fidibusz” című élelaphra leendő előfizetést hozta javaslatba, erre én az előfizetendő lapok közzé az „Alkotmány” című lapot kértem felvételni; mindazon kifejezések melyeket használtam természetesen csak is a fentnevezett élelaphra vonatkoztak, Hogy felszólalásomat minő magyarsággal tettem meg, jelenlévő barátaim és ismerőseim ítélhetik meg legjobban s ez irányban felesleges egy szót is vesztegetnem. A pánszlávizmus vádjára azonban kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy amerikai időzésem alatt is szerény tehetségemhez képest igyekeztem a magyarság ott meglehetősen elhanyagolt ügyét előmozdítani, sőt visszatérésem után a kormányhoz közel álló férfiu közvetítésével ki eszközölt kihallgatásom, a vallás és közoktatásügyi miniszter ur figyelmét is felhívtam az amerikai magyar állampolgárok közt lábra kapott pánszláv üzemekre. Sem Amerikában, sem itthon pánszláv lapot nem jártattam, aki pedig ennek ellenkezőjét állítja alávaló, hivatvány rágalmazó. *Gálszécs, 1909. márczius hó 7. Gá y János, rk. plébános.* — Minden

kommentár nélkül közöljük e hirt, fenntartva gálszécsi tudósítónknak választ jogát.

— **Táncmulatság Erdőbényén.** Az erdőbényei ref. énekhar 1909. évi március hó 14-én a Pláner-féle vendéglőben alkalmi előadással egybekötött jótékonycélu zártkörű táncmulatságot rendez.

— **Sorozás.** Az idei fősorozás f. hó 9-én vette kezdetét Zemplénvármegyében. Elsőnek a sátoraljaui helyi járás sorozat a „Magyar Király” szálloda udvari termében *Dokus* Gyula vármegyei alispán, polgári elnök és *Kerekgárto* honvédelmezredes elnököletével. Az új helyi járás után következnek a többi járasok és legutóltára Sátoraljaui helyi város sorozat. A sorozás első napi eredménye teljesen kielégítő, mert a felhívott hadkötelesek csaknem kivétel nélkül megjelentek és közülök 82-öt találtak hadi szolgálatra alkalmasnak.

— **Mozli a Club kávéházban.** A Club kávéház tulajdonosa, Friss Vilmos nagyon kedves meglepetést szerzett nemrégiben vendégeinek. Mozgófénykép színházat rendezett be kávéházában, mellyel estéről estére szórakoztatja vendégeit. A mozgófénykép az eddig Ujhelyben látottak között a legtekintesebbek közé tartozik. Tiszta felvételai nem csak, hogy nem sérítik a szemet, de határozottan kellemesen hatnak a szemlélőre. Ajánljuk e mozgófényképek megtekintését mindazoknak, akik egy-egy élvezetes estét kívánnak eltölteni. — Belépődíj nincs.

— **A kutya zárlat feloldva.** A negyven nappal ezelőtt veszett kutyamarás miatt elrendelt zárlatot a rendőrkapitány feloldotta. A zárlatfeloldás dacára azonban a szájkosár nélkül kóborló ebeket — a városi szabályrendeletnek megfelelőleg, ezután is elfogják és kiirtják. Az említett szabályrendelet szerint a város területén levő valamennyi eb a marás lehetőségét kizárt módon megerősített szájkosárral látandó el. Az eb tulajdonosok azon-

ban ezt a szabályt a legtöbb esetben figyelmen kívül hagyják és kutyáikat szájkosár nélkül hagyják az utcán kóborolni, a minnek következménye az a folytonos kutyamarás, mely mostanában csaknem napirenden van. Az elfogott ebek tulajdonosai 1 koronától 40 koronáig büntethetők.

— **A „Nyugat”-nak,** Ignó Miksa és Osváth Ernő kiváló folyóiratának most jelent meg az 5 ik száma. A szám tartalma a következő: Lackó Géza: Lucien Bezar története. Karinth Frigyes: Vers. Babits Mihály: Szagokról, illatokról. Ady Endre: Versek. Tóth Vanda: Az 50 éves ember (elbeszélés). Nagy Zoltán: Versek. Bresztovszky Ernő: Eke a szőpnek. Kádár Endre: Örökimádás. (novella) Babits Mihály: Versek. Figyelő: A Mienk (Lengyel Géza). A tizenegyedik terem (Tóth Arpád). Henri Bataille: A meztelen nő (Fenyő Miksa). A gümőkór (Ignó Miksa). A Nyugat előfizetési ára egy évre 20 K, egyes szám ára 1 korona. A kiadóhivatal címe VII. Akácfa utca 5.

Csenevész gyermekek

gyorsan egészségesekké válnak, ha a SCOTT-féle Emulsiót szedik. A javulás már az első adag használata után észlelhető.

A SCOTT-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer véglegesít, a használat, kérjük Kapható minden gyógyszertárban.

oly édes mint a tejszín és a beteg szívesen veszi be és megemésztí még akkor is, ha a tejet visszautasítja. Köztudomású, hogy az orvosok az egész világon legmelegebben ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 f.

Kapható minden gyógyszertárban.

A legjobb bőrfényesítő

Egyedüli gyártója:
Székely és Társa Kassa

NYILT-TÉR.

Nyilatkozat.

Alóírt ezennel nyilvánosan kijelentem és esküvel is kész vagyok bizonyítani, hogy a Felsőmagyarországi Hirlap f. évi márc. 3 án kelt 18 számában „Mérgek bor” czimű közölt cikk valótlan, amennyiben sem a farsangon senki nem vett ide Ulicsák András karosi lakostól bort, sem pedig Marczai János itteni

alóírt lakos semmi borvizsgáló vagy szakértői szerepet a nevezett egyen borára nézve soha sem viselt. Igaz, hogy még a múlt évi decemberben Frankó István, Vágó Jánossal egyetemben vett bort Karosból Ulicsák András ottani szőlőtulajdonostól, én is vettem Frankótól belőle két litert, zavaros volt a bor mert felrázta a szeker mindjárt meg is ittam, de nekem nem ártott meg, sőt most is igen szívesen innám, ha vóna. Tudtommal itt senkinek a bortól baja nincs. Ha valaki rokat ivott az édes borból, kivált forrás idején, no meg ha közbe pálinkát is iszik: ugyan hogyan nem ártott volna meg? A bor jó és tiszta volt, nem volt gáliczköves: ismételem, esküvel is kész vagyok bizonyítani.

Az egész roszakaratu koholmány! Alsóberecki, 1909. márczius hó 6-án.

Takács Marczai János s. k.

A szerkesztésért felelős:
A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadótulajdonos:
LANDESMANN MIKSA

RÓNAI LIPÓT

női felöltők legnagyobb áruháza
Sátoraljaui helyben, a Fő-téren.

Különlegességek: Bluzok,
aljak, pongyolák, gyermek
ruhák és kosztümökben.

Eredeti modellek!

Bámulatos olcsó árak

SZOLID, TARTÓS KIVITELŰ, LEGJOBB ANYAGU

ÜZLETI KÖNYVEK

ÉS IRODAI FELSZERELÉSI CZIKKEK

Levélrendezők ~ Levélmásoló-könyvek ~ Kopírlapok ~ Kaucsuk és olajlapok ~

Legfinomabb író tollak ~ Fekete és színes tinták ~ Posta- és bankpecsétviasz ~ Üveg-

tintatartók, irodai tintatartók faaljazzattal ~ Pénz és levélkosarak ~ Csipetők ~ Irat-

kapcsok és irathorgok ~ Ruggyantáblégyzők és festékpárnák ~ Papirollók és kések ~

Keletbélégyzők ~ Váltólejárati könyvek ~ Előjegyzési naplók ~ Irratáskák ~ Hajlítható

~ aczélvonalzók ~ Szivacsnedvesítők ~ Írógéppapírok ~ Tollállványok ~

LANDESMANN MIKSA ÉS TÁRSA

TELELON 10. KÖNYVNYOMDA, KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉSE TELEFON 10.

SÁTORALJAUJHELY, RÁKÓCZI-UTCZA 1. SZÁM.